

*Lindh, Jari & Härkäpää, Kristiina & Kostamo-Pääkkö, Kaisa (toim.)
Sosiaalinen kuntoutuksessa. Rovaniemi: Lapland University Press, 2018.
(345 sivua.)*

SOSIAALINEN KUNTOUTUKSESSA – RIITTÄÄKÖ EDES 345 SIVUA AIHEEN AVAAMISEEN?

Sosiaalinen kuntoutuksessa -kirja on jo nimestään lähtien raikas ja kiinnostava kokonaisuus ajankohtaisesta ja haastavasta aiheesta. Kirjan rakenne, ulkoasu ja taitto ovat mielestäni onnistuneet, jolloin vaikeakaan aiheeseen saadaan lukemisen helppoutta ja sisällön kiinnostavuutta. Kirjan sivumäärä on kunnioitettava, mutta niin on kirjan keskeinen ilmiökin! Sosiaalista määritellään kirjassa kymmeniä kertoja eri alan kirjoittajien toimesta ja usein lakitekstiin viitaten (sosiaalihuoltolaki 1301/2014; ks. myös <https://kuntoutusportti.fi/kuntoutujalle/kuntoutuksen-jaottelut/sosiaalinen-kuntoutus/>). Sosiaalinen kuvataan useita kertoja kuntoutuksen ja sosiaalityön tavoitteeksi ja samalla sen menetelmäksi. Mielestäni sosiaalinen on myös ihmisyyden lähtökohta ja elämänkulun olennainen ulottuvuus. Asiantuntija omilla sosiaalisuuden kokemuksillaan, käsityksillään ja tulkinnoillaan (ja myös rajoitteillaan) onkin aikamoinen vallan käyttäjä, kun hän asettaa omalle asiakastyölleen tavoitteita ja käyttää erilaisia interventioita.

Selkeä sisällysluettelo ja teoksen jakautuminen kolmeen osaan antavat lukijalle mahdollisuuden valita itselleen kiinnostavimmat teemat. Osa I käsittelee sosiaalisen kuntoutuksen käsitteitä ja niiden analyysia. Osa II lähestyy aihetta toimijuuden, osallisuuden ja vertaisuuden kautta. Viimeinen

eli osa III puolestaan pureutuu käytännön näkökulmiin. Kirjan toimittajien tekemä johdantoluku antaa hyvän yleiskuvan kirjan kokonaisuudesta, jolloin lukija voi valita heti itselleen kiinnostavimmat luvut. Kannesta kanteen etenemisen ei pitäisikään olla nykyisin enää minkään tietokirjan ainoa luku-tapa. Pohdin kirjaan tarttuessani, miksi juuri sosiaalisen teema tarvitsee paperisen version – onhan sähköinen julkaiseminen, tiedon jatkuva päivittyminen ja myös avoin tiede tätä päivää. Ehkä kuitenkin juuri kirjoittajien monialaisuus sekä taustaorganisaatioiden ja tutkimusteemojen monimuotoisuus vaativat aiheen konkreettista niputtamista yksien kansien väliin. Lukujen välille jää kuitenkin katkoksia, ja jännitteiden avaaminen olisi luonut tekstiin vielä lisää kiinnostavuutta. Ehkä sitten seuraavassa teoksessa – online-versiona!

Luin aluksi oman kiinnostukseni ja tutkimustustani pohjalta lukuja kirjan kolmesta eri osasta, kuten Rossin ja Valokiven tekstin ikääntyneiden sosiaalisesta kuntoutuksesta, Tuusan ym:iden artikkelin yhteistoiminnasta ja toimijuudesta kuntoutumista edistävinä vaikutusmekanismeina sekä Kippola-Pääkkösen tekstin vertaistuesta (osa II). Lisäksi lukaisin Väisäsen ansiokkaan luvun sosiaalisen kuntoutuksen käsitteestä ja kehitysvaiheista sekä Kannasojan tätä tekstiä

hyvin täydentävän sosiaalisen toimintakäytännön käsitteen kehityshistoriallisen analyysin (osa I). Nämä kaksi viimeksi mainittua lukua sopivat erityisen hyvin perusopiskelijoille, työelämän edustajille ja myös projekti- ja hanketoimijoille. Näitä teoreettis-historiallisia tekstejä voisi hyödyntää moniammatillisten tiimien kehittämisessä ja erityisesti aidon moniammatillisuuden herättelyssä. Lääkinnällisen kuntoutuksen rinnalla käsiteanalyysit ja kehityshistorioiden tunteminen antavat mahdollisuuden ymmärtää instituutioita ja myös kollegoita erilaisine taustoineen.

Seuraavaksi tutustuin Härkäpään ja Järvikosken ICF-tekstiin (osa II), ja heiltä näyttää aina vain löytyvän uutta ja kiinnostavaa pohdittavaa tähänkin intohimoja herättävään viitekehykseen. Osan III teemat käsittelevät erilaisia käytännön esimerkkejä sosiaalisesta kuntoutuksesta huume-, päihde- ja vankilatyössä sekä työvalmennukses-

sa. Asiakkaidenkin ääni saadaan sitaatteina ja lainauksina esille, vaikka kirjoittajat kovin mielellään sanoittavat niitä omien tutkimuskäsitteidensä kautta. Itselleni kirjan ehkä yllättävä ja samalla kriittinen oivallus olikin sosiaalisen ottaminen pois itse asiakkailta! Tämä tuskin lienee kenenkään tarkoitus, mutta lukiessani aloin pohtia, onko lakitekstissä määritelty sosiaalisuus sittenkään ”aikuisten oikeasti” asiakkaiden kokemaa ja elämää sosiaalisuutta?

Kirja on hyvä perusteos, jonka jälkeen olisikin kiinnostavaa lukea sosiaalipsykologian ja kliinisen psykologian asiantuntijoiden näkemyksiä sosiaalisuudesta. Mihin oikeastaan olemme päätyvässä jatkuvassa sosiaalisuuden korostamisessa?

Aila Pikkarainen, THM, KM, toimintaterapian lehtori, Jyväskylän ammattikorkeakoulu